

Vec C-625/20

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

19. november 2020

Vnútroštátny súd:

Juzgado de lo Social n.º 26 de Barcelona

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

13. október 2020

Žalobkyňa:

KM

Žalovaný:

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

Predmet konania vo veci samej

Predmetom tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania je otázka, či španielsky systém sociálneho zabezpečenia zavádza diskrimináciu na základe pohlavia a rodu a v dôsledku toho odporuje právnym predpisom Únie, v ktorých je zakotvená zásada rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami, ak dovoľuje súbeh dvoch dávok priznaných v rôznych systémoch sociálneho zabezpečenia, ale zakazuje poberať ich v rámci toho istého systému, aj keď budú splnené podmienky na vznik príslušných dávok.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 1 Na základe článku 267 ZFEÚ sa predkladá tento návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorého predmetom je otázka platnosti článku 163 ods. 1 [Ley General de la Seguridad Social (všeobecný zákon o sociálnom zabezpečení, ďalej len „LGSS“)] so zreteľom na zásadu rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením, a subsidiárne vo veciach zamestnanosti a povolania za podmienok stanovených v rôznych smerniciach Spoločenstva.
- 2 Článok 163 ods. 1 LGSS zakazuje súbeh dôchodkov zo všeobecného systému, ak sa vyplácajú tomu istému príjemcovi, pokiaľ výslovne nie je stanovený opak, a vyžaduje, aby si osoba, ktorá môže mať nárok na dva alebo viaceré dôchodky, vybrala jeden z nich.
- 3 Na jednej strane španielsky systém sociálneho zabezpečenia však v prípade starobných dôchodkov, dôchodkov z dôvodu trvalej práceneschopnosti a pozostalostných dôchodkov, ak bol zosnulý postupne alebo striedavo poistený vo viacerých systémoch sociálneho zabezpečenia, dovoľuje sčítanie dôb poistenia, pokiaľ sa neprekrývajú, na účely získania nároku na dôchodok a prípadne aj na určenie percentuálnej sadzby za roky poistenia, ktorá sa uplatní pri výpočte tohto dôchodku.
- 4 Na druhej strane podľa judikatúry sa uvedený zákaz súbehu vzťahuje len na dávky priznané v rámci jedného systému sociálneho zabezpečenia, takže je povolený súbeh dávok vyplácaných z rôznych systémov sociálneho zabezpečenia.
- 5 Zastúpenie žien v jednotlivých systémoch sociálneho zabezpečenia napriek tomu nie je rovnaké, keďže sa pohybuje od 95,60 % v osobitnom systéme pre domácich zamestnancov do 7,97 % v osobitnom systéme uhoľného baníctva. V dvoch najdôležitejších systémoch – vo všeobecnom systéme (RGSS), ktorý všeobecne zahŕňa zamestnancov v ktoromkoľvek výrobnom odvetví, a v osobitnom systéme samostatne zárobkovo činných osôb (RETA), ktorý všeobecne zahŕňa samostatne

zárobkovo činné osoby v ktoromkoľvek výrobnom odvetví – je však zastúpenie žien 48,09 %, resp. 36,15 %.

- 6 Ak je teda súbeh dávok možný len v prípade dávok vyplácaných z rôznych systémov (spravidla RGSS a RETA) a podiel mužov v RETA je oveľa väčší ako podiel žien, k súbehu dávok dôjde oveľa ľahšie v prípade mužov než žien, čo by porušovalo rovnaké zaobchádzanie s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením a možno aj vo veciach zamestnanosti a povolania, ktoré zakotvujú právne predpisy Únie.

Prejudiciálne otázky

1. „Je španielsky predpis týkajúci sa súbehu dávok, ktorý sa nachádza v článku 163 ods. 1 [Ley General de la Seguridad Social (všeobecný zákon o sociálnom zabezpečení)], ako ho vyložila judikatúra, ktorý bráni súbehu dvoch dávok z dôvodu úplnej trvalej práceneschopnosti priznaných v tom istom systéme, avšak dovoľuje ich súbeh v prípade, ak sú priznané v rôznych systémoch, aj keď nárok na ne v každom prípade vznikol na základe samostatného poistného, vzhľadom na zastúpenie mužov a žien v jednotlivých systémoch španielskeho systému sociálneho zabezpečenia v rozpore s právnymi predpismi Únie, ktoré sa nachádzajú v článku 4 smernice Rady 79/7/EHS z 19. decembra 1978 o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením a v článku 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES z 5. júla 2006 o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania (prepracované znenie), z dôvodu, že vyvoláva nepriamu diskrimináciu na základe pohlavia alebo rodu?“

2. V prípade, ak je odpoveď na prvú otázku záporná: „Mohol by byť tento španielsky predpis v rozpore s vyššie uvedenými právnymi predpismi Únie, ak by bol nárok na obe dávky založený na odlišných zraneniach alebo chorobách?“

Uvádzané právne predpisy Únie

Článok 267 ZFEÚ.

Smernica Rady 79/7/EHS z 19. decembra 1978 o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením: články 1 a 2, článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 1.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES z 5. júla 2006 o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania (prepracované znenie): článok 1, článok 2 ods. 1 písm. a), b) a f) a článok 5.

Uvádzané vnútroštátne právne predpisy

Ley General de la Seguridad Social (všeobecný zákon o sociálnom zabezpečení – LGSS), prepracované znenie schválené kráľovským legislatívnym dekrétom č. 8/2015 z 30. októbra: najmä jeho článok 163 ods. 1, ale aj článok 193 ods. 1 a 26. prechodné ustanovenie.

Real Decreto 691/1991, de 12 de abril, sobre cómputo recíproco de cuotas entre regímenes de Seguridad Social (kráľovský dekrét č. 691/1991 z 12. apríla o vzájomnom započítavaní príspevkov medzi systémami sociálneho zabezpečenia): článok 1, článok 4 ods. 1 a článok 5.

Rozsudok pracovnoprávneho kolégia Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) zo 14. júla 2014 vydaný na základe kasačného opravného prostriedku na zjednotenie judikatúry č. 3038/2013.

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 7 [Instituto Nacional de la Seguridad Social (Národný inštitút sociálneho zabezpečenia, Španielsko, ďalej len „INSS“)] rozhodol, že žalobkyňa je úplne trvale práceneschopná na vykonávanie svojho obvyklého povolania administratívnej asistentky z dôvodu choroby, ktorá nie je chorobou z povolania, s nárokom na príslušnú dávku s účinnosťou k 19. novembru 1998. Vymeriavací základ dávky bol vypočítaný s prihliadnutím na vymeriavacie základy na platenie poistného za obdobie od mája 1989 do apríla 1994.
- 8 Súčasným obvyklým povolaním žalobkyne je povolanie asistentky. Žalobkyňa bola dočasne práceneschopná od 18. júla 2016. Dňa 20. marca 2018 Dirección Provincial (provinčné riaditeľstvo) INSS vydalo rozhodnutie, ktorým bola žalobkyňa vyhlásená za úplne trvale práceneschopnú z dôvodu úrazu, ktorý nie je pracovným úrazom, s nárokom na príslušnú dávku. Vymeriavací základ bol vypočítaný s prihliadnutím na vymeriavacie základy na platenie poistného za obdobie od februára 2015 do januára 2017.
- 9 Napriek tomu, že žalobkyni boli priznané tieto dve dávky za rôzne povolania, a to vzhľadom na odlišné ochorenia a odlišné doby poistenia, pričom ich výška bola vypočítaná podľa odlišných vymeriavacích základov na platenie poistného, INSS sa domnieva, že ich súbeh na základe článku 163 ods. 1 LGSS nie je dovolený.
- 10 Podľa prevládajúcej judikatúry by bol súbeh oboch dôchodkov z dôvodu úplnej trvalej práceneschopnosti dovolený, ak by tieto dávky boli priznané v rôznych systémoch.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 11 Žalobkyňa sa domnieva, že článok 163 ods. 1 LGSS sa na ňu nevzťahuje, lebo toto ustanovenie je podľa jej názoru v rozpore s právnymi predpismi Únie, konkrétne s článkom 4 smernice 79/7/EHS a článkom 5 smernice 2006/54/ES.
- 12 Konkrétne zastáva názor, že vzhľadom na to, že podiel žien v osobitných systémoch, najmä v RETA, je oveľa nižší než podiel mužov (k 31. januáru 2020 dosahoval 36,15 %), právna úprava zákazu súbehu spôsobuje nepriamu diskrimináciu na základe pohlavia alebo rodu, keďže napriek tomu, že táto právna úprava je zdanlivo neutrálna, vo väčšej miere sťažuje súbeh dávok v prípade žien, lebo podiel žien poistených v osobitných systémoch je v pomere k podielu mužov oveľa menší.
- 13 INSS tvrdí, že jedna zo smerníc, na ktoré sa odvoláva žalobkyňa, konkrétne smernica 2006/54, sa na tento prípad ani nevzťahuje; že poberanie dvoch dávok z dôvodu úplnej trvalej práceneschopnosti za odlišné povolania si vnútorne odporuje, ak obvyklým povolaním prirodzene môže byť len jedno, a to posledné povolanie; že pri priznávaní druhého dôchodku z dôvodu úplnej trvalej práceneschopnosti treba posúdiť aj zranenia alebo choroby, ktoré boli dôvodom na priznanie prvého dôchodku; že predmetné ustanovenia dovoľujú započítať poistné zaplatené v odlišných systémoch a že praktické účinky právnej úpravy týkajúcej sa súbehu dôchodkov z dôvodu trvalej práceneschopnosti sú veľmi obmedzené.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 14 Vnútroštátny súd sa domnieva, že súčasná právna úprava súbehu dávok spôsobuje nepriamu diskrimináciu na základe pohlavia alebo rodu, ktorú právne predpisy Únie zakazujú, keďže vnútroštátna zákonná úprava bráni súbehu dvoch dávok z dôvodu úplnej trvalej práceneschopnosti, ktoré boli priznané žalobkyni v RGSS.
- 15 V prevládajúcej judikatúre bol podaný výklad článku 163 ods. 1 LGSS a *sensu contrario*, pričom bol povolený súbeh dvoch dávok priznaných v rôznych systémoch (v RGSS a v druhom systéme, ktorým je spravidla RETA), pokiaľ by poistné uhradené v každom systéme postačovalo na získanie nároku na dávku, a to aj v prípade, ak je priznanie dávok založené na rovnakých zraneniach.
- 16 V každom prípade by bolo opodstatnené odmietnuť súbeh oboch dávok, ak by nárok na ne vznikol úplne alebo čiastočne na základe toho istého poistného. Z tohto dôvodu by sa tiež nepovolil súbeh dávok priznaných v odlišných systémoch, ak v každom z nich nebolo uhradené samostatné poistné, ktoré postačuje na priznanie dávky. V prípade posudzovanom v prejednávanej veci však žalobkyňa uhradila dostatočné a samostatné poistné na získanie nároku na obe dávky podľa okamihu, v ktorom boli tieto dávky priznané, poistnej udalosti a veku, ktorý mala v čase, keď došlo ku skutočnosti zakladajúcej nárok na dávku.

- 17 Úplná trvalá práceneschopnosť uznaná v roku 1999 zjavne vznikla na základe predchádzajúcich dôb poistenia. Na uznanie úplnej trvalej práceneschopnosti v roku 2018 nebola potrebná predchádzajúca doba poistenia, lebo jej uznanie vyplývalo z úrazu, ktorý nebol pracovným úrazom, pričom postačovala registrácia v systéme sociálneho zabezpečenia. Okrem toho však úplná trvalá práceneschopnosť uznaná v roku 2018 síce bola založená na chorobe, ktorá nebola chorobou z povolania, ale žalobkyňa bola po roku 1999 poistená dostatočne dlho na to, aby získala nárok na dávku.
- 18 Riešenie, ktoré sa tu posudzuje, spočívajúce v odmietnutí súbehu dávok, na ktoré vznikol nárok v tom istom systéme (spravidla RGSS), a v povolení súbehu dávok, na ktoré vznikol nárok v odlišných systémoch (spravidla RGSS a RETA), hoci nárok na jednotlivé dávky v každom prípade vyplynul z nezávislého poistného, spôsobuje situáciu nepriamej diskriminácie na základe pohlavia. Túto diskrimináciu by zakazoval článok 4 smernice 79/7/EHS a článok 5 smernice 2006/54/ES, pokiaľ by sa táto posledná uvedená smernica uplatnila.
- 19 Uplatňovanie pravidla týkajúceho sa zákazu súbehu dávok je v skutočnosti zdanlivo neutrálne, pokiaľ ide o pohlavie, keďže nevychádza z rozlišovania podľa pohlavia, ale podľa systémov. Jeho praktické uplatňovanie však môže mať väčší vplyv na ženské pohlavie alebo rod, o čom svedčí analýza zastúpenia mužov a žien v jednotlivých systémoch sociálneho zabezpečenia. Vnútroštátny súd sa zameria len na RGSS a RETA, keďže tieto systémy majú najviac poistencov, pričom ostatné osobitné systémy majú v pomere k nim skutočne okrajový význam.
- 20 RGSS je systém, do ktorého patria zamestnanci vo väčšine odvetví a ktorý má viac ako 14,5 milióna poistencov. Zastúpenie mužov a žien v tomto systéme je dosť vyvážené, pričom ženy predstavujú 48,09 %. Naopak, v RETA, do ktorého patria samostatne zárobkovo činné osoby vo väčšine odvetví a ktorý má tiež veľký počet poistencov – viac ako tri milióny –, je zastúpenie mužov a žien nevyvážené, pričom ženy predstavujú len 36,15 %, čo vôbec nezodpovedá podielu žien na celkovom počte obyvateľov ani na počte zárobkovo činných osôb.
- 21 Za týchto okolností, ak je súbeh dávok možný len v prípade dávok, na ktoré vznikol nárok v odlišných systémoch (spravidla RGSS a RETA), a podiel mužov v RETA je oveľa väčší než podiel žien, možno dospieť k záveru, že k povoleniu súbehu dávok dôjde oveľa ľahšie v prípade mužov než žien. Uplatňovanie právnej úpravy týkajúcej sa zákazu súbehu dávok z percentuálneho hľadiska poškodí vo väčšej miere ženy než mužov, pričom to nie je objektívne odôvodnené.
- 22 Z toho, čo bolo uvedené vyššie, by navyše nevyplývala len nepriama diskriminácia na základe pohlavia, ale tiež – a možno hlavne – na základe rodu, lebo väčšie zastúpenie žien v RETA je spôsobené tým, že pre ženu je ťažšie samostatne vykonávať zárobkovú činnosť, keďže jej tradičnou úlohou v spoločnosti bola starostlivosť o domácnosť a táto jej úloha ešte úplne nezanikla. Osobitne v prípade minulých generácií, ktoré sú síce stále zárobkovo činné, žena

vstupovala na trh práce neskôr, niekedy až po vychovaní detí, pričom vykonávala predovšetkým prácu na kratší pracovný čas – aby sa mohla zároveň starať o domácnosť –, ktorá bola menej kvalifikovaná – vzhľadom na horšie možnosti vzdelávania a kariérneho postupu.

- 23 Je teda logické, že žena za takých nepriaznivých okolností väčšinou vykonávala na trhu práce prácu v pracovnom pomere, a nie samostatnú zárobkovú činnosť, odhliadnuc od toho, že tradičná úloha spočívajúca v starostlivosti o domácnosť jej sťažovala prístup k financovaniu a k prostriedkom potrebným na vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti.
- 24 Vzhľadom na vyššie uvedené vnútroštátny súd považuje za vhodné podať návrh na začatie prejudiciálneho konania. Hoci zákaz priamej alebo nepriamej diskriminácie tak na základe pohlavia, ako aj na základe rodu je v práve Európskej únie dostatočne ustálený a rozpracovaný, vnútroštátny súd považuje za potrebné, aby o tejto otázke rozhodol Súdny dvor Európskej únie, keďže podľa dostupných informácií sa vo svojich rozhodnutiach v minulosti nezaoberal konkrétnym problémom súbehu dávok.
- 25 Inak by to bolo v prípade, ak by bol druhý dôchodok priznaný z dôvodu absolútnej trvalej práceneschopnosti, lebo v takom prípade by uvedený dôchodok predstavoval náhradu za nemožnosť vykonávať akúkoľvek zárobkovú činnosť, ktorá by zahŕňala nemožnosť ďalej vykonávať konkrétne povolanie. V prípade žalobkyne to však nie je tak.
- 26 Tie isté zranenia nemôžu viesť k priznaniu dvoch dávok z dôvodu úplnej trvalej práceneschopnosti. To isté ochorenie alebo zranenie však nebráni získaniu nároku na dve dávky z dôvodu úplnej trvalej práceneschopnosti, ktoré sa môžu poberať súbežne v dvoch rôznych systémoch. Vnútroštátny súd v každom prípade z tohto dôvodu považuje za opodstatnené položiť druhú otázku, ktorá je vo vzťahu k hlavnej otázke vedľajšia, pre prípad, že by bolo potrebné spresniť, že zákaz súbehu by bol odôvodnený a nebol diskriminačný len v prípade, ak by dávky boli priznané so zreteľom na tie isté zranenia alebo ochorenia.